

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Андрій ДЄГТЯР
(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

«29» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Інновації в публічному управлінні

(назва навчальної дисципліни)

Вибірковий блок: Вибіркова дисципліна (за темою дисертаційної роботи)

(назва вибіркового блоку)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник:

Дегряр А.О., професор кафедри, д. н. держ. упр., професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (601)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

д. н. держ. упр., професор
КОВАЛЬЧУК
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вероніка

(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (4 курс, група 281-601-4)

(підпис)

Ельвіра СЕІДОВА-БОГОСЛОВСЬКА
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

Дегтяр Андрій Олегович, професор кафедри економіки та публічного управління, доктор наук з державного управління, професор., заслужений діяч науки і техніки України.

З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічна політика у сфері соціально-гуманітарного розвитку;
- Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні;
- Публічна служба та місцеве самоврядування;
- Методи прийняття управлінських рішень.

Напрями наукових досліджень:

- організаційно-аналітичне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень;
- публічне управління соціально-гуманітарним розвитком України;
- державне регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

Контактна інформація:

e-mail a.diegtiar@khai.edu

тел.+380672519110

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Семестр	третій
Мова викладання	українська
Тип дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 86); <u>заочна</u> : 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 4, практичні – 4; СРЗ – 142)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит.
Пререквізит	«Теоретико-прикладні проблеми публічного управління», «Обробка та аналіз результатів наукових досліджень з використанням ІТ», «Наукові іншомовні комунікації», «Управління науковими проєктами»
Кореквізити	«Державна інформаційна політика»
Постреквізити	«Публічне управління та адміністрування як суспільне явище», «Соціальна та гуманітарна політика органів місцевого самоврядування»

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета: формування у здобувачів належного рівня знань щодо сутності та основних складових теорії і практики діагностики та розв'язання основних проблем публічного управління в Україні; вироблення умінь та навичок пошуку та теоретичного обґрунтування інноваційних підходів до розв'язання цих проблем.

Завдання: формування у здобувачів теоретичних і практичних знань щодо сутності управлінських інновацій, сучасних концепцій та інноваційних механізмів публічного управління, розвиток умінь аналізувати суспільні процеси і управління ними на основі інноваційних підходів, удосконалення навичок розроблення конкретних заходів щодо оптимізації процесів публічного управління на інноваційних засадах.

Компетентності, які набуваються:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність розробляти проекти та управляти ними.

спеціальні:

- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в публічному управлінні та адмініструванні й дотичних міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з публічного управління та адміністрування й суміжних галузей.

- здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в публічному управлінні та адмініструванні й дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації;

- здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем наукового пізнання, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності в публічному управлінні та адмініструванні.

Очікувані результати навчання:

- мати передові концептуальні та методологічні знання з публічного управління та адміністрування й на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідної галузі, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

- розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в публічному управлінні та адмініструванні й дотичних міждисциплінарних напрямках.

- розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми публічного управління та адміністрування з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади інновацій в публічному управлінні

Тема 1. Інновації як базова характеристика сучасного суспільного розвитку та їх управлінська складова

Питання для розгляду

- Поняття інновацій як суспільного явища.
- Різновиди інновацій.
- Важливість інноваційної сфери для сучасного суспільного розвитку.
- Управлінські інновації як особливий різновид інновацій.
- Запровадження управлінських інновацій шляхом державно-управлінських реформ.
- Новий публічний менеджмент як інноваційна концепція та модель публічного управління, його основні характеристики.

Завдання для практичних занять

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Необхідність управлінських інновацій для забезпечення суспільного розвитку.
- Державна підтримка та нормативно-правове регулювання інноваційної діяльності в Україні.

Тема 2. Методологічні засоби інноваційних розвідок в публічному управлінні

Питання для розгляду

- Інноваційні підходи сучасного публічного управління: синергетичний; глобалізаційний; інформаційний; корпоративний; соціальний; менеджерський.
- Поняття інноваційного фільтру в дослідженнях з публічного управління.
- Класифікація інноваційних фільтрів.
- Інформаційне поле наукових результатів у галузі публічного управління.

Завдання для практичних занять

Загальна спрямованість та основні принципи нового публічного менеджменту з погляду суспільних потреб.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.

- Процес застосування інноваційного фільтру в дослідженнях з публічного управління.

Тема 3. Людський вимір ефективності публічного управління: сучасне розуміння

Питання для розгляду

- Рівень суспільного розвитку в людському вимірі, зокрема, якісь життя, як загальний критерій ефективності публічного управління.
- Сучасні підходи до вимірювання якості життя.
- Індекс людського розвитку ООН.
- Інші міжнародні індекси щодо людського розвитку.

Завдання для практичних занять

- Типові інноваційні підходи за основними напрямками впровадження моделі нового публічного менеджменту в світі.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Використання показників людського розвитку для державного стратегічного планування та оцінювання суспільної ефективності діяльності органів публічної влади.

Тема 4. Вплив управлінської еліти на інноваційний розвиток суспільства

Питання для розгляду

- Управлінська еліта як один з основних суб'єктів інноваційного розвитку суспільства та публічного управління.
- Сутнісні характеристики інноваційно орієнтованої управлінської еліти.
- Створення вищої державної служби як підхід до формування управлінської еліти сучасного типу.

Завдання для практичних занять

"Вестмінстерський" варіант моделі нового публічного менеджменту.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

Актуальні завдання формування інноваційно орієнтованої управлінської еліти в Україні.

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Змістовний модуль 2. Інноваційні підходи, моделі та методи публічного управління

Тема 5. Глобалізаційні аспекти управлінських інновацій

Питання для розгляду

- Поняття та складові глобалізації як передумови управлінських інновацій.
- Глобальні інтеграційні процеси та виникнення поняття належного урядування.
- Концепція, базові цінності та принципи належного урядування.

- Напрями інноваційних перетворень систем державного управління країн світу під впливом діяльності наддержавних регіональних об'єднань та всесвітніх організацій.

Завдання для практичних занять

Американський варіант моделі нового публічного менеджменту.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Впровадження базових цінностей та принципів належного урядування у практику державного управління країн світу.

Тема 6. Інноваційні підходи публічного менеджменту

Питання для розгляду

- Суспільні передумови виникнення ідеології публічного менеджменту.
- Сутність та основні ознаки моделі нового публічного менеджменту.
- Організаційні нововведення в руслі підходів публічного менеджменту.
- Впровадження технологій стратегічного планування та складання бюджету, що базуються на програмно-цільовому підході.

- Вироблення технологій оцінки якості роботи організацій публічного сектору.

Завдання для практичних занять

- "Гібридний" варіант моделі нового публічного менеджменту.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

- Інновації в управлінні людськими ресурсами.

Тема 7. Сучасні процеси децентралізації в публічному управлінні

Питання для розгляду

- Децентралізація держави як одна з провідних тенденцій світового суспільного розвитку.

- Поняття, типи і форми децентралізації.

- Організаційні та функціональні аспекти політичної, адміністративної, економічної та фінансової децентралізації.

- Регіональний та місцевий вимір децентралізації.

Завдання для практичних занять

Потреби та перспективи впровадження підходів нового публічного менеджменту в Україні.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульних контрольних робіт, розгляд самостійно питань.*

Типологія підходів та шляхів впровадження децентралізації, що практикувалися у різних країнах світу.

Модульний контроль 2

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Контрольний захід: іспит.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- рольові ігри (елементи), тренінги;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- застосування наочних засобів (тематичні карти господарства України);
- моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, модульного контролю, виконання та захист контрольної роботи, фінальний контроль у вигляді іспиту (усно).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	5	0...5
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	5	0...5
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача освіти від балів підсумкового контролю й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

Завдання для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного завдання у вигляді задачі. Розклад балів:

Складові екзаменаційного білету	Бали за одне запитання	Кількість питань	Сумарна кількість балів
Перше теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Друге теоретичне питання	0 .. 30	1	0 .. 30
Практичне завдання	0 .. 40	1	0 .. 40
Усього			0 .. 100

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60-74) виставляється за наступних умов:

- мати знання і уміння для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- недостатня повнота викладання матеріалу;
- неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- нечітке викладання матеріалу, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Добре (75-89) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички для забезпечення програмних результатів навчання;
- написати дві модульні роботи;
- мають місце деякі неprinципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- вміння пов'язати теорію з практикою.

Відмінно (90-100) – виставляється за наступних умов:

- мати знання, уміння й навички, що дадуть змогу самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь-які питання;
- написати дві модульні роботи;
- творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- вміння пов'язати теорію і практику.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Роботи здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій згідно структури навчального модулю
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів
3. Методичні рекомендації для практичних занять
4. Завдання для поточного контролю знань студентів
5. Тестові завдання для контролю знань з дисципліни
6. Завдання для підсумкового контролю знань

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=10036>

11. Рекомендована література

Базова

1. Баштанник В. В. Трансформація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів : монографія / В. В. Баштанник. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2020. – 390 с.
2. Войтович Р. В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія / Р. В. Войтович. – К. : Вид- во НАДУ, 2017. – 680 с.
3. Державний менеджмент в контексті реалізації адміністративної реформи. – Івано-Франківськ : Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації, 2012. – 200 с.
4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін. – К. : СПД Москаленко О.М., 2021. – 212 с.
5. Інноваційно-інвестиційний розвиток суспільства : навч. посіб. / кол. авт.: Михненко А.М. (кер. авт. кол.), Мартиненко В.Ф., Кравченко С.О. та ін. – К.
6. : УкрСІЧ, 2014. – 330 с.
7. Михненко А. М. Інновації в управлінні суспільним розвитком : навч. посіб. / А. М. Михненко, В. Д. Бакуменко, С. О. Кравченко. – К. : НАДУ, 2019. – 116 с.
8. Оржель О. Ю. Європейське врядування як чинник згуртування Європейського Союзу: теоретико-методологічні засади: монографія / О. Ю. Оржель. – К. : НАДУ, 2012. – 236 с.
9. Текст лекцій з дисципліни "Електронне урядування" / В. М. Бабаєв, М. М. Новікова, С. О. Гайдученко. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 139 с.
- 10.Ткачук А. Ф. Децентралізація влади: від потреби до реалізації : робочий зошит / А. Ф. Ткачук. – К. : Легальний статус, 2013. – 116 с.
- 11.Хачатурян Х. В. Інновації в державному управлінні : монографія / Х. В. Хачатурян. – К. : Вид-во НАДУ, 2015. – 252 с.

Допоміжна

1. Встановлення критеріїв оцінювання, оцінювання і стратегічний менеджмент у державному секторі / пер. з англ. М. Коваль, Р. Федущинської. – Л. : Вид- во ЛФ УАДУ, 2000. – 137 с.
2. Гонцяж Я. Стандарти Європи щодо організації системи державного управління. Приклади успішного проведення адміністративної реформи в контексті європейської інтеграції / Я. Гонцяж, Н. Гнидюк. – К., 2003. – 31 с. (Аналітична доповідь, представлена на конференції "Адміністративна реформа в Україні: шлях до європейської інтеграції", Київ, 14-15 лют. 2024 р.).

3. Європейські принципи державного управління / пер. з англ. О. Ю. Куленкової. – К. : Вид-во УАДУ, 2023. – 52 с.
4. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. – К. : НАДУ, 2020. – 28 с.
5. Інтернаціоналізація вироблення політики : Інституційні та організаційні підходи до інтеграції внутрішньонаціональних та міжнародних аспектів вироблення політики / пер. з англ. М. Д. Полонського. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 104 с.
6. Кравченко С. О. Глобалізаційні аспекти державно-управлінських реформ / С. О. Кравченко // Державне управління: теорія та практика. – 2017. – № 2(6). – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Dutp/2007-2/txts/07ksodyr.htm>
7. Кравченко С. О. Інноваційні реформи державного управління : впровадження менеджерських підходів / С. О. Кравченко // Зб. наук. пр. НАДУ. – 2007. – Вип. 2. – С. 112–124.
8. Кравченко С. О. Типологія сучасних реформ децентралізації управління державою / С. О. Кравченко // Вісн. НАДУ. – 2017. – № 2. – С. 26-35.
9. Наскрізне управління / пер. з англ. І. І. Пони, О. В. Тимошенко ; наук. ред. пер. А. О. Чемерис. – Л. : Вид-во ЛФ УАДУ, 2018. – 423 с.

12. Інформаційні ресурси

- Сайт кафедри k601@khai.edu
- Електронний каталог науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету "ХАІ". - Режим доступу: <https://library.khai.edu/catalog>
- www.president.gov.ua – сайт Президента України
- www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України
- www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України
- www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України